

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025-2026

Anul de studiu II / Semestrul I

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” din ALBA IULIA
1.2. Facultatea	de TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3. Departamentul	de ARTĂ RELIGIOASĂ
1.4. Domeniul de studii	ARTE VIZUALE
1.5. Ciclul de studii	2024-2026
1.6. Programul de studii/calificarea*	ARTA MOZAICULUI BIZANTIN / Artist plastic (COR 265102); Pictor (COR 265106); Profesor în învățământul liceal, postliceal (COR 233001)

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Cercetarea și documentarea monumentelor istorice (2)			2.2. Cod disciplină	AMB 207		
2.3. Titularul activității de curs	Conf. univ. dr. Ileana Burnichioiu						
2.4. Titularul activității de seminar / laborator	Conf. univ. dr. Ileana Burnichioiu						
2.5. Anul de studiu	II	2.6. Semestrul	I	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	C	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	Op

3. Timpul total estimat

3.1. Număr ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator/practică	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					45
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					35
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					17
Tutoriat					4
Examinări					8
Alte activități					10
Total					119

3.7 Total ore studiu individual	119
3.8 Total ore din planul de învățământ	56
3.9 Total ore pe semestru	175
3.10 Numărul de credite**	7

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Conservarea monumentelor istorice (I)
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	sală dotată cu videoproiector/tablă/flipchart/conexiune internet
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	sală dotată cu videoproiector/tablă/flipchart/conexiune internet/laborator

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	CP2: selectează materiile prime pentru crearea de obiecte de arta CP3: preda notiuni de arta
Competențe transversale	CT1: organizează informații, obiecte și resurse

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiective generale	1. Utilizarea nuanțată și pertinentă de criterii și metode de evaluare, pentru a formula judecăți de valoare privind monumente de arhitectură și artă; 2. Utilizarea cunoștințelor de specialitate pentru explicarea și interpretarea unor situații noi, în contexte mai largi ale creației vizuale.
7.2 Obiective specifice	1. Înțelegerea modalităților prin care se accede la cunoașterea aprofundată și protejarea moștenirii culturale; însușirea de metode de cercetare specifice; 2. Înțelegerea stadiului la care a ajuns cunoașterea monumentelor istorice și de artă provenind din secolele XVI-XIX de pe teritoriul României.

8. Conținuturi*

8.1 Curs	Metode de predare	Obs.
1. Obiectivele cursului. Tematică și bibliografie. Metode de cercetare: cronotipologia, mensiocronologia, dendrocronologia, analiza C14 și termoluminiscenta.	Prelegere, discuții	2 h
2-4. Arhitectură și artă în secolele XV-XIX pe teritoriul României – o schiță generală privind stadiul cercetărilor, probleme de cronologie, stil, morfologie, funcțiuni.	Prelegere, problematizare, exemplificări	2
5. Renașterea în Transilvania: secolul al XVI-lea. Arhitectură, materiale, tehnici, componente artistice.	Prelegere, problematizare, exemplificări	2
6. Cercetarea de stratigrafie parietală aplicată unor monumente din secolele XV-XVI.	Prelegere, problematizare, exemplificări	2
7. Renaștere și manierism în Transilvania secolului XVII. Arhitectură, materiale, tehnici, componente artistice.	Prelegere, problematizare, exemplificări	2
8-9. Arhitectură și artă religioasă în Țara Românească și Moldova secolului al XVII-lea.	Prelegere, problematizare, exemplificări	3
10. Cercetarea de stratigrafie parietală aplicată unor monumente din secolul al XVII-lea. Metode și rezultate.	Prelegere, problematizare, exemplificări	3
11. Influența brâncovenească în Transilvania. Studiu de caz: Biserica Sf. Nicolae din Făgăraș – noi cercetări de arhitectură, dendrocronologie, parament, arheologie.	Prelegere, problematizare, exemplificări	3
12. Arhitectură și artă religioasă în secolul al XVIII-lea (pe teritoriul României). Stadiul cercetărilor. Relația arhitectură – artă parietală.	Prelegere, problematizare, exemplificări	3
13. Arhitectură și artă religioasă în secolul al XIX-lea (pe teritoriul României). Stadiul cercetărilor. Relația arhitectură – artă parietală.	Prelegere, problematizare, exemplificări	3
14. Cercetarea de arhivă (documente scrise, cartografice, iconografice, grafice). Arhive necesare cercetării monumentelor istorice din România. Corelarea surselor/rezultatelor obținute cu diferite metode și tehnici.	Prelegere, problematizare, exemplificări	3

Bibliografie/resurse online

Porumb, Marius, *Pictura românească din Transilvania. Secolele XIII-XVIII. Dicționar*, Cluj-Napoca, Mega, 2023.

Wollmann Volker, *Patrimoniu preindustrial și industrial în România*, vol. I-X, Sibiu, Honterus, 2010-2023.

Pop Andreea, *Arhitectura de veci în România. Cimitire, mausolee, edificii funerare în spațiul extracarpatic (1830-1939)*, 2022.

Firea C., Pop S., *Pictorii Transilvaniei medievale (cca 1300-1600). Un dicționar*, Cluj-Napoca, Mega, 2021.

Burnichioiu I., *Building archaeology în România? în Caietele restaurării*, 10, 2021 (cu bibliografie).

Dicționarul arhitecților din Transilvania în perioada dualismului austro-ungar (1867-1918), vol. I-II, Cluj-Napoca, 2017-2020.

Hulubaș, Adina, *Arhitectura țărănească din Moldova. Tipologie și corpus de documente*, Iași, 2020.

Puia, Daniela Maria, *Arhitectura urbană în Transilvania în perioada interbelică*, București, 2020.

Ilieș, Bogdan, *Biserici și comunități din Sălaj. Construcții de edificii de cult românești (1848-1945)*, București, Patrimonia, 2019.

McDonnell, P., *Architectural Paint Research and the archaeology of buildings*, în *Archaeological Journal*, 177, 1, 2019.

Arta în România. De la Preistorie la contemporaneitate, I-II, București - Cluj-Napoca, 2018.

Burnichioiu I., *Biserici parohiale și capele private din comitatele Alba și Hunedoara*, Cluj-Napoca, Mega, 2018.

The Art of Medieval Hungary, Roma, Viella, 2018.

Năstăsoiu D., Mihalyi F., Kiss L., *Monumente medievale de pe Valea Târnavelor*, ACS, 2018.

Lascu Nicolae, Tulbure Moldovan Irina, *Arhitectura modernă și contemporană în România. Note de curs*, București, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, 2018 (mss).

Burnichioiu I., *The princely palace of Alba Iulia – The beginnings of research*, în *Caiete ARA*, 8, 2017, p. 149-167.

Burnichioiu I., *Incintele estice ale Palatului Principilor din Alba Iulia. Cercetări de parament din anii 2014-2017*, în *Palaces, Castles, and Manor Houses of Medieval and Early Modern Times*, I (ed. L. Cosnean Nistor, I. Burnichioiu) (AUASH, 18/1), 2017.

Balázs H., Katalin M., Burnichioiu I., *Cercetări parietale și relevee detaliate la Palatul Principilor din Alba Iulia – zona „Porții Prepozitului*, în *Palaces, Castles, and Manor Houses of Medieval and Early Modern Times*, I, Mega (ed. L. Cosnean Nistor, I. Burnichioiu) (AUASH, 18/2), 2017.

Șuteu, C., *Tehnici moderne de documentare fotografică digitală cu scop analitic aplicate domeniului patrimoniului cultural*, Teză de doctorat, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, mss, 2017.

Furu Árpád, *Táji tagolódás Erdély népi építészetében*. Exit, Kolozsvár, 2017.

Rusu A. A., Toda O., Bogdan D., I. Burnichioiu, *Palatul principilor din Alba Iulia*, în *CCA, Campania 2015*, 2016.

Mustață, S. (ed.), *Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic în România și Republica Moldova*, Chișinău - Iași, 2016.

Halmos B., Maróty K., *Műemlék, rajz, kutatás. Monument, Drawing, Research*; Budapest, 2015.

Jenei D.I., *Renașterea transilvăneană – identitate culturală în context european*, București, 2013.

Tóth B., Grynaeus A., Botár I., *Dendrochronological Research in Transylvania*, în *Hungarian Archaeology*. E-Journal, Autumn, 2013 (www.hungarianarchaeology.hu).

Jenei D.I., *Renașterea transilvăneană – identitate culturală în context european*, București, 2013.

Halmos B., Maróty K., *A gyulafehérvári székesegyház...*, Budapesta, 2012.

Vais Gheorghe, *Clujul eclectic. Programe de arhitectură în perioada dualistă (1867-1918)*, Cluj-Napoca, UT Press, 2009.

Sinigalia Tereza, *Repertoriul arhitecturii în Țara Românească. 1600-1680*, I-III, București, 2002-2006.

Clegg E., *Art, Design, and Architecture in Central Europe 1890-1920*, 2005.

Sabău N., *Metamorfoze ale barocului transilvănean*, II. *Pictura*, Cluj-Napoca, 2005.

Baboș Al., *Tracing a Sacred Building Tradition, Wooden Churches, Carpenters and Founders in Maramureș until the turn of the 18th century*, Norrköping, 2004.

Szabó, B., *Dicționarul ilustrat de structuri portante istorice*, Cluj-Napoca, Utilitas, 2004.

Sabău N., *Metamorfoze ale barocului transilvănean*, I. *Sculptura*, Cluj-Napoca, 2003.

Kovács András, *Késő reneszánsz építészet Erdélyben*, Budapest-Kolozsvár, 2003.

Moisescu Cristian, *Arhitectura epocii lui Matei Basarab*, București, 2002.

Moisescu Cristian, *Arhitectura românească veche*, I, București, 2001.

Boato A., Pittaluga D., *Building Archaeology: A Non-Destructive Archaeology*, în *Proceedings of 15th World Conference on Nondestructive Testing*, Roma, 2000 (<http://www.ndt.net/article/wcndt00/papers/idn365/idn365.htm>).

Della Torre S., *Storia delle tecniche murarie e tutela del costruito. Esperienze e questioni di metodo*, Milano, 1996.

Dicționar de artă. Forme, tehnici, stiluri, 1-2, București, 1995, 1998.

Sabău N., *Sculptura barocă din România*, București, 1992.

Ferrando I. et al., *Cronotipologia*, în *Archeologia Medievale*, XVI, 1989, p. 647-661.

Sebestyén Gh., *O pagină din istoria arhitecturii României. Renașterea*, București, 1987.

Kovács András, *Construcțiile lui Gabriel Bethlen*, teză de dr., IAIA Cluj-Napoca, 1984.

Drăguț V., *Arta românească*, București, 1982.

Drăguț V., *Arta gotică*, București, 1979.

--

Archeologia dell'architettura. Supplemento annuale ad Archeologia Medievale, Firenze, I-XXVI, 1996-2023; *Arhitectura religioasă medievală din Transilvania*, I-IX, 2019; *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, București (<http://www.digibuc.ro/colectii/buletinul-comisiei-monumentelor-istorice-c7467>); *Revista Muzeelor și Monumentelor – Monumente Istorice și de Artă* (<http://patrimoniul.gov.ro/ro/publicatii/revista-monumentelor-istorice-12-inp/144-buletinul-monumentelor-istorice-12-inp>); *Arhitectura medievală religioasă din Transilvania*, I-V, Satu Mare, 1998-2012; *Caiete ARA*, București, I-XII, 2010-2023; *Caietele restaurării*, 2012-2023; *Monumente arhitecturale ardeleni*, în <http://enciclopediavirtuala.ro>; <http://www.archi-web.com>; <http://www.monumenteuitate.org/ro>; <http://monumenteuitate.uauim.ro>; <http://imagini-istorie.apulum.ro/single.php?lang=ro&storyid=5>; <https://culturalia.ro>; arcanum.hu; <https://descopera.arhivelenationale.ro>.

8.2. Seminar-laborator		
1. Probleme introductive. Tematica și bibliografia referatelor de semestru. Aplicații.	Prezentări, discuții	2
2. Structura referatului de semestru; introducere metodologică; exemple.	Prezentări, discuții, aplicații	2
3. Arhitectură și artă din secolele XV-XVIII pe teritoriul României. Recunoaștere de monumente, stiluri și epoci pe bază de material vizual. Utilizarea termenilor de specialitate în descrierile vizuale.	Prezentări, discuții, exerciții	2
4. Arhitectură și artă din secolele XV-XVIII. Recunoaștere de monumente, stiluri și epoci pe teren (Alba Iulia). Utilizarea termenilor de specialitate în descrierile vizuale.	Învățare prin descoperire	2
5. Studiu în teren: Capela Lazo din Alba Iulia. Ilustrarea etapelor de construcție pe relevee planimetrice și de fațadă.	Învățare prin descoperire	2
6-7. Exerciții de diferențiere a monumentelor și componentelor artistice (pe bază de morfologie și stil) din subetapele intervalului 1500-1700 (Transilvania, Moldova, Țara Românească).	Prezentări, discuții, deplasare în teren	2
8. Influența brâncovenească în Transilvania. Studiu de caz: Biserica Sf. Nicolae din Făgăraș – noi cercetări de arhitectură (dendrocronologie și parament).	Prezentări, discuții, aplicații	2
9. Cercetarea de stratigrafie parietală la monumente istorice - aplicații.	Prezentări, discuții, aplicații	2
10. Arhitectura și arta secolelor XVIII-XIX. Recunoaștere de monumente, stiluri și epoci pe bază de material vizual.	Prezentări, discuții, aplicații	2
11. Arhitectura și arta secolelor XVIII-XIX. Recunoaștere de monumente, stiluri și epoci pe bază de material vizual.	Prezentări, discuții pe teren	2
12. Arhitectura și arta secolelor XVIII-XIX. Descrieri vizuale cu utilizare de relevee și termeni de specialitate.	Prezentări, discuții, aplicații	2
13. Prezentarea și discutarea referatelor de semestru.	Prezentări, discuții	2
14. Prezentarea și discutarea referatelor de semestru.	Prezentări, discuții	2
	Prezentări, discuții, aplicații	2

Bibliografie/resurse online

- Porumb, Marius, *Pictura românească din Transilvania. Secolele XIII-XVIII. Dicționar*, Cluj-Napoca, Mega, 2023.
- Wollmann Volker, *Patrimoniul preindustrial și industrial în România*, vol. I-X, Sibiu, Honterus, 2010-2023.
- Pop Andreea, *Arhitectura de veci în România. Cimitire, mausolee, edificii funerare în spațiul extracarpatic (1830-1939)*, 2022.
- Firea C., Pop S., *Pictorii Transilvaniei medievale (cca 1300-1600). Un dicționar*, Cluj-Napoca, Mega, 2021.
- Burnichioiu I., *Building archaeology în România? în Caietele restaurării*, 10, 2021 (cu bibliografie).
- Dicționarul arhitecților din Transilvania în perioada dualismului austro-ungar (1867-1918)*, vol. I-II, Cluj-Napoca, 2017-2020.
- Hulubaș, Adina, *Arhitectura țărănească din Moldova. Tipologie și corpus de documente*, Iași, 2020.
- Puia, Daniela Maria, *Arhitectura urbană în Transilvania în perioada interbelică*, București, 2020.
- Ilieș, Bogdan, *Biserici și comunități din Sălaj. Construcții de edificii de cult românești (1848-1945)*, București, Patrimonia, 2019.
- McDonnell, P., *Architectural Paint Research and the archaeology of buildings*, în *Archaeological Journal*, 177, 1, 2019.
- Arta în România. De la Preistorie la contemporaneitate*, I-II, București - Cluj-Napoca, 2018.
- Burnichioiu I., *Biserici parohiale și capele private din comitatele Alba și Hunedoara*, Cluj-Napoca, Mega, 2018.
- The Art of Medieval Hungary*, Roma, Viella, 2018.
- Năstăsoiu D., Mihalyi F., Kiss L., *Monumente medievale de pe Valea Târnavelor*, ACS, 2018.
- Lascu Nicolae, Tulbure Moldovan Irina, *Arhitectura modernă și contemporană în România. Note de curs*, București, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, 2018 (mss).
- Burnichioiu I., *The princely palace of Alba Iulia – The beginnings of research*, în *Caiete ARA*, 8, 2017, p. 149-167.
- Șuteu, C., *Tehnici moderne de documentare fotografică digitală cu scop analitic aplicate domeniului patrimoniului cultural*, Teză de doctorat, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, mss, 2017.
- Halmos B., Maróty K., *Műemlék, rajz, kutatás. Monument, Drawing, Research*; Budapesta, 2015.
- Monastic Life, Art and Technology in 11th-16th Centuries* (ed. Ileana Burnichioiu), Cluj-Napoca, Mega, 2015.
- Mezős T., *Building Archaeology/Épületkutatás*, în *Transsylvania Nostra*, 3, 2014.
- Tóth B., Grynaeus A., Botár I., *Dendrochronological Research in Transylvania*, în *Hungarian Archaeology*, 2013 (www.hungarianarchaeology.hu).
- Brogio Gian Pietro, Cagnana Aurora, *Archeologia dell'architettura - metodi e interpretazioni*, All'Insegna del Giglio, 2012.
- Halmos B., Maróty K., *A gyulafehérvári székesegyház...*, Budapesta, 2012.
- Beltramo, S., *Stratigrafia dell'architettura e ricerca storica*, Roma, 2009.
- Boato, A., *L'archeologia in architettura. Misurazioni, stratigrafie, datazioni, restauro*, Venezia, 2008.
- Rusu A.A., Burnichioiu I., *Monumente medievale din Țara Hațegului*, Cluj, 2008.
- Kovács A. (coord.), *Clujul renascentist*, Cluj-Napoca, 2008.
- Sabău N., *Metamorfoze ale barocului transilvănean*, II. *Pictura*, Cluj-Napoca, 2005.
- Baboș Al., *Tracing a Sacred Building Tradition, Wooden Churches, Carpenters and Founders in Maramureș until the turn of the 18th century*, Norrköping, 2004.
- Szabó, B., *Dicționarul ilustrat de structuri portante istorice*, Cluj-Napoca, Utilitas, 2004.
- Sabău N., *Metamorfoze ale barocului transilvănean*, I. *Sculptura*, Cluj-Napoca, 2003.
- Kovács András, *Késő reneszánsz építészet Erdélyben*, Budapest-Kolozsvár, 2003.
- Moisescu Cristian, *Arhitectura epocii lui Matei Basarab*, București, 2002.
- Moisescu Cristian, *Arhitectura românească veche*, I, București, 2001.
- Boato A., Pittaluga D., *Building Archaeology: A Non-Destructive Archaeology*, în *Proceedings of 15th World Conference on Nondestructive Testing*, Roma, 2000 (<http://www.ndt.net/article/wcndt00/papers/idn365/idn365.htm>).
- Della Torre S., *Storia delle tecniche murarie e tutela del costruito. Esperienze e questioni di metodo*, Milano, 1996.
- Dicționar de artă. Forme, tehnici, stiluri*, 1-2, București, 1995, 1998.
- Sabău N., *Sculptura barocă din România*, București, 1992.
- Ferrando I. et al., *Cronotipologia*, în *Archeologia Medievale*, XVI, 1989, p. 647-661.
- Sebestyén Gh., *O pagină din istoria arhitecturii României. Renașterea*, București, 1987.
- Kovács András, *Construcțiile lui Gabriel Bethlen*, teză de dr., IAIA Cluj-Napoca, 1984.
- Drăguț V., *Arta românească*, București, 1982.
- Drăguț V., *Arta gotică*, București, 1979.
-
- Arhitectura religioasă medievală din Transilvania*, I-IX, 2019; *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, București (<http://www.digibuc.ro/colectii/buletinul-comisiei-monumentelor-istorice-c7467>); *Revista Muzeelor și Monumentelor – Monumente Istorice și de Artă* (<http://patrimoni.gov.ro/ro/publicatii/revista-monumentelor-istorice/12-inp/144-buletinul-monumentelor-istorice-revista-monumentelor-istorice-1958-1970-1989>); *Arhitectura medievală religioasă din Transilvania*, I-V, Satu Mare, 1998-2012;
- Caiete ARA*, București, I-XII, 2010-2023; *Caietele restaurării*, 2012-2023; *Monumente arhitecturale ardeleni*, în <http://enciclopediavirtuala.ro>; <http://www.archi-web.com>; <http://www.monumenteuitate.org/ro>; <http://monumenteuitate.uauim.ro>; <http://imagini-istorie.apulum.ro/single.php?lang=ro&storyid=5>; <https://culturalia.ro>; arcanum.hu; <https://descopera.arhivelenationale.ro>.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei este coroborat cu așteptările reprezentanților comunității, ale asociațiilor profesionale și ale angajatorilor.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	1.1. Însușirea noțiunilor de bază și a specificului disciplinei; 1.2. Claritatea exprimării în comunicarea scrisă.	Scrisă (legată de o temă de curs).	50%
10.5 Seminar/laborator/practică	Participare activă pe parcursul semestrului Referat de semestru	Orală (pe baza unui suport scris).	50%
10.6 Standard minim de performanță: Pentru obținerea notei 5 studentul va cunoaște elementele de bază ale Renașterii transilvănene Masterandul trebuie să frecventeze minim 70% din orele de curs și de practică; pe parcurs va fi asistat pentru realizarea unui referat de semestru cu structură prestabilită, care se va prezenta și discuta la colocviu.			

Data completării	Titular de curs	Titular de seminar
10.09.2025	Conf. univ. dr. Ileana Burnichioiu	Conf. univ. dr. Ileana Burnichioiu
Data avizării în Departament	Semnătura titular de curs	Semnătura titular de seminar
25.09.2025		
Director de Departament		
Pr. conf. univ. dr. Dragoș Ioan ȘUȘMAN		